

EPAM

EKONOMİ VE POLİTİKA
Araştırmaları Merkezi

İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ

Haftalık
Dış Politika
ve
Ekonomi
Bülteni

50. Bülten

İSÜ

İSTİNYE
ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL

istinye.edu.tr | 0850 283 60 00

[f /istinyeuniv.edu](https://www.facebook.com/istinyeuniv.edu) [t /istinyeunivedu](https://www.instagram.com/istinyeuniv.edu) [i /istinyeunivedu](https://www.instagram.com/istinyeuniv.edu)

Milli Mücadele'nin ilk adımı 101. Yılında

Mondros Mütarekesi'nin ağır şartları altında ezilen Anadolu toprakları için kurtuluşa giden yolda ilk adımın atıldığı Samsun, Milli Mücadele'deki rolünün ve Büyük Önder Atatürk'ün izlerini 101. yılında da gururla taşıyor

1918

30 Ekim

Limni adasının Mondros Limanı'nda demirli Agamemnon zırhlısında **Mondros Mütarekesi imzalandı**

13 Kasım

Düşman gemileri Çanakkale Boğazi'nden geçerek **İstanbul'a demirledi**

1919

17-18 Mart

Samsun ve çevresindeki Rumlar, Samsun'a asker çıkaran İngilizleri de arkalarına alarak, yaptıkları çete baskınlarıyla kargaşa çıkarıp bölgeyi İtilaf Devletlerinin işgaline açmak istedi

Karadeniz Bölgesi'nde Mart ve Nisan aylarında **Rum çetelerinin saldırıları artmaya** başladı

21 Nisan

Türk halkı, Rumlara karşı kendini savunmak için teşkilatlanmaya başlayınca İngilizler, Türklerin kargaşa çıkardığını iddia ederek, **Osmanlı hükümetine** bölgede asayişin sağlanması için **nota verdi**

Nota, "**Eğer siz asayışı sağlayamazsanız biz Samsun'a çıkıp bölgeyi işgal edeceğiz**" anlamı taşıyordu

15 Mayıs

İzmir işgal edildi

16 Mayıs

Notanın ardından **9. Ordu Müfettişi** olarak görevlendirilen **Mustafa Kemal**, zihnindeki kurtuluş mücadelesi planlarıyla, **Bandırma Vapuru** ile İstanbul'dan yola çıktı

19 Mayıs

Mustafa Kemal, 19 Mayıs'ta Samsun'a ayak bastı

Samsun'da 6 gün kalan Mustafa Kemal, 25 Mayıs'ta Havza'ya geçti

İngilizleri şüphelendirmek için Atatürk, artan böbrek sancılarını ve Havza'nın kaplıcalarının kendisine iyi geleceğini belirterek kentten ayrıldı

İlk **Müdafa-i Hukuk Cemiyeti**, Havza'da kuruldu ve 28 Mayıs'ta ilk genelge olan **Havza Genelgesi** yayımlandı

Haftanın Analizi

Dünya’da Neler Oluyor?

Doç. Dr. Fahri Erenel-EPAM Müdürü

Bu hafta ayrı bir analiz yapmaktan ziyade çoğunluğumuzun Pandemi’ye odaklandığı bugünlerde diğer alanlarda neler yaşandığı konusunda bilgiler vermeyi hedefledim.

-Enerji Sektörü ve ABD:

<https://www.aa.com.tr/tr/analiz/koronavirus-abd-enerji-sektorunu-sert-vurdu/1833482>

Motorlu taşıtlar ve hava yolu ulaşımının durma noktasına gelmesi, dünyanın en büyük petrol tüketicisi olan ABD’de benzin, dizel ve jet yakıtı talebini azalttı. Arz kısmında ise ABD’li petrol üreticilerinin düşük fiyatlara hızlı adapte olamayarak zamanında kesinti yapamaması, ülkede ham petrol stok kapasitesinin dolmasına yol açtı.

ABD’li üreticilerin ellerindeki ham petrolü stoklayacak yer bulmakta zorlanması, dolayısıyla petrolü hızla ellerinden çıkarmak istemesi ve kontrat sahiplerinin mayıs ayı için vadeli işlem sözleşmelerinin süresi dolmadan fiziki petrol teslimatından kaçınmasıyla, ABD’nin Batı Teksas (WTI) tipi petrolünün varil fiyatı 20 Nisan’da eksi 37,63 seviyesine kadar inmişti.

Suudi Arabistan ve Rusya’yı Kasım 2018’de geride bırakarak dünyanın en büyük ham petrol üreticisi olan ABD’nin üretimi 22-28 Şubat haftasında günlük ortalama 13,1 milyon varile kadar çıkarak rekor kırmıştı. Ancak salgın nedeniyle geçen ay petrol fiyatlarının 1999’dan bu yana en düşük seviyesine gerilemesi ve ABD’li şirketlerin olumsuz etkilenen finansal durumları nedeniyle, ülkenin ham petrol üretimi 25 Nisan-1 Mayıs haftasında günlük ortalama 11,9 milyon varile gerileyerek son 2 ayda günlük 1,2 milyon varil düşüş gösterdi.

Ülkenin petrol endüstrisinin görünümü ve kısa dönem ham petrol üretimine ilişkin gösterge olarak kabul edilen petrol sondaj kulesi sayısının 7 hafta üst üste azalarak 25 Nisan-1 Mayıs tarihlerinde Haziran 2016’dan bu yana en düşük seviyeye gerilemesi de ABD’nin ham petrol üretiminin gelecek aylarda daha da düşeceğine işaret ediyor.

Brent türü ham petrolün varil fiyatının Haziran 2014’teki 115 dolardan Ocak 2016’da 30 doların altına düşerek yüzde 74’ten fazla değer kaybettiği 19 aylık dönemde, ABD’nin petrol sektöründe yaklaşık 250 milyar dolarlık yatırım erimiş, 300 bin kişilik istihdam kaybı yaşanmış, 250’den fazla küçük ve orta ölçekli şirket batmıştı.

Bu yıl mart ve nisan aylarını kapsayan 2 aylık dönemde, Brent türü ham petrolün varil fiyatının 45 dolardan 16 doların altına inmesi ve çok kısa sürede yüzde 64’ten fazla değer kaybetmesi ise ABD’nin petrol sektöründe daha büyük kayıpların yaşanacağına işaret ediyor.

Yılın ilk çeyreğinde, ABD’nin en büyük petrol şirketi ExxonMobil 610 milyon dolar, en büyük üçüncü petrol şirketi ConocoPhillips ise 1,7 milyar dolar zarar açıkladı. ExxonMobil ve Chevron

yatırım maliyetlerini bu yıl geçen yıla göre sırasıyla 10 milyar dolar ve 3,3 milyar dolar azaltmayı planlarken, ConocoPhillips de maliyetlerini 5 milyar dolardan fazla düşüreceğini duyurdu.

Bu dönemde, dünyanın en büyük petrol sahası hizmetleri şirketlerinden ABD'li Baker Hughes 10,2 milyar dolar, Schlumberger 7,3 milyar dolar ve Halliburton 1 milyar dolar zarar ettiğini açıkladı.

Brent türü ham petrolün varil fiyatının Haziran 2014'teki 115 dolardan Ocak 2016'da 30 doların altına düşerek yüzde 74'ten fazla değer kaybettiği 19 aylık dönemde, ABD'nin petrol sektöründe yaklaşık 250 milyar dolarlık yatırım erimiş, 300 bin kişilik istihdam kaybı yaşanmış, 250'den fazla küçük ve orta ölçekli şirket batmıştı.

Bu yıl mart ve nisan aylarını kapsayan 2 aylık dönemde, Brent türü ham petrolün varil fiyatının 45 dolardan 16 doların altına inmesi ve çok kısa sürede yüzde 64'ten fazla değer kaybetmesi ise ABD'nin petrol sektöründe daha büyük kayıpların yaşanacağına işaret ediyor.

Yılın ilk çeyreğinde, ABD'nin en büyük petrol şirketi ExxonMobil 610 milyon dolar, en büyük üçüncü petrol şirketi ConocoPhillips ise 1,7 milyar dolar zarar açıkladı. ExxonMobil ve Chevron yatırım maliyetlerini bu yıl geçen yıla göre sırasıyla 10 milyar dolar ve 3,3 milyar dolar azaltmayı planlarken, ConocoPhillips de maliyetlerini 5 milyar dolardan fazla düşüreceğini duyurdu.

Bu dönemde, dünyanın en büyük petrol sahası hizmetleri şirketlerinden ABD'li Baker Hughes 10,2 milyar dolar, Schlumberger 7,3 milyar dolar ve Halliburton 1 milyar dolar zarar ettiğini açıkladı.

- Kovid-19 dine yönelimi mi dinden uzaklaşmayı mı getirecek?

<https://www.gunes.com/dunya/korona-sonrasi-muslumanlar-firsatlar-meydan-okumalar-1075392>

Belâ/afet, hastalık/salgın dönemlerinde dinî duygularda artış olduğu söylenir. Bu olgu, biraz da indirgemeci bir anlayışla, dini zor zamanlarda sığınılacak bir “antidepresan” gibi görme temayülünden ileri gelse de, bu dönemler diğer taraftan metafizik anlam arayışlarının da öne çıktığı zaman dilimleridir. Bu meyanda dinin rolü daha ziyade öne çıkar. Zira din anlamlandırır. Dolayısıyla salgın sürecinde dine/maneviyata yönelişlerde artış olması beklenir. Nitekim Kovid-19 günlerinde Google arama motorundaki dinî içerikli aramalarda yüzde 20 artış gözlemlendiği belirtiliyor. Ancak bunun kalıcı bir dindarlık olup olmadığını tespit edebilmek için zamana ihtiyaç var.

Bu meyanda, dindarlık oranı Avrupa'nın aksine yaklaşık yüzde 70'lerde olan ABD'de, İsrail yanlısı Hıristiyanlarca kurulan “The Joshua Fund” kurumunun Hıristiyanlar ve inançsızlar üzerine yaptığı araştırmada, Hıristiyanların yüzde 44'ü Kovid-19'u Tanrı'ya dönüş için bir uyanış çağrısı veya kıyamet alameti olarak görüyor. Hristiyanların yüzde 50'ye yakını bu dönemde daha fazla İncil okuduğunu, kiliselerden yapılan online konferansları dinlediğini veyahut dinî soruları ve cevaplarını takip ettiğini söylemiştir.

Araştırmaya katılan inançsızların yüzde 22'sinin Kovid-19 döneminde Tanrı'nın varlığına ve maneviyata dair araştırma yaptığını veya dinî içerikli okumalar/dinlemeler yaptığını söylemiş

olması dikkat çekici. Başkan Donald Trump'ın da online kilise ayinlerine katıldığını Twitter'dan duyurduğu, Riverside'daki Harvest Christian Fellowship Kilisesi'nden Greg Laurie'nin online ayininin linkini verdiği biliniyor. Hatta Laurie, Kovid-19 günlerinde ayinlerinin çevrimiçi takibinin yüzde 50 arttığını ve ortalama 360 bin kişinin bu ayinlere katıldığını belirtmişti. Ankete katılan Yahudilerin yüzde 42'si de Kovid-19'un kıyamet alameti olduğunu söylemiş.

Türkiye'de ve İslâm dünyasında benzer bir araştırma yapıp yapılmadığını bilmiyoruz; ancak bu tarz bir araştırma yapılırsa, muhtemelen Ramazan ayının da etkisiyle, benzer veya daha fazla oranda dine/maneviyata yönelik olduğuna dair sonuçlar çıkabilir.

Diğer taraftan ise dine/maneviyata yönelişlerin "yalnızlık pandemisinde" (pandemic of loneliness) yani yalnız yaşayanlar arasında artış gösterdiği belirtiliyor. Yalnız yaşayanların Batı'daki oranı hiç de az değil. Hatta "Yalnızlık Bakanlığı" kuracaklarını açıklayan devletler mevcut. Mesela 16 milyonluk Hollanda'da bu sayı 3 milyondan fazla. Ayrıca pandemi sürecinde, çoğunluğu yalnız veya huzurevlerinde yaşayan yaşlılardaki ölüm vakaları çok daha fazla oldu. Bazı devletlerdeki hastanelerde "genç Kovid-19'lular" ile "yaşlı Kovid-19'lular" arasında, tercihlerin gençlerden yana kullanıldığı medyaya yansdı. Hâlbuki genç hasta ile yaşlının hayat hakkı eşittir; eşit olmalıdır. Bu bir "tıp etiği" sorunu olduğu kadar, insanı "homo economicus" olarak gören, "öjenik" yönleri baskın, problemlili bir bakıştır.

Kovid-19 sürecinde sıkça dolaşıma giren "infodemi" olgusu da önem arz eder. "Bilgi virüsü veya salgını" manasında aşırı/asılsız bilgi veya haber salgınının, toplumda korku ve paniğe yol açarak esas salgının yönetimini zorlaştırması olarak ifade edilen infodemi, dijitalleşmenin daha da artacağı Kovid-19 sonrasında, bütün insanlık için olduğu kadar, Müslümanlar açısından da çok daha meydan okuyucu olacaktır. Kovid-19'dan daha hızlı yayıldığı belirtilen "infodemik" sahte haberler/bilgiler, bir salgın halinde zihinlerimizi işgal ediyor.

Kovid-19 sonrasında yaşanacak ekonomik daralma ve işsizlikle birlikte, özellikle Batı'nın yanı sıra Çin, Hindistan gibi bazı ülkelerde zenofobik (yabancı düşmanı), ırkçı ve nasyonalist tutumların öne çıkabileceği konuşuluyor. Son yıllarda yükselmekle birlikte, Kovid-19 sürecinde nispeten gerileyen aşırı sağcı liderlerin de bunu politik olarak kullanması olası. Bu zenofobik söylem ve eylemlerin Sinofobi (Çin ve Çinli korkusu) şeklinde tezahür edebileceği yönünde de görüşler var. Hatta benzerlikleri sebebiyle Japonlar, Koreliler ve benzer milletler de bundan nasibini alıyor.

- Habermas'tan Kissinger'a Uzmanların Koronavirüs Yaklaşımı

<https://kriterdergi.com/dosya-guc-dengesi/habermastan-kissingera-uzmanlarin-koronavirus-yaklasimi>

Henry Kissinger tarafından dile getirilen salgının yol açtığı karmaşa hakkında yorumlar küresel düzende yeni bir değişimin ortaya çıkabileceğine işaret etmektedir. Jürgen Habermas ise fikirlerini şöyle açıklıyor: "Bu krizde hiçbir şey bilmediğimizi çok iyi bilerek hareket etmeliyiz. Çok sayıda önemli özgürlük ve hakkın kısıtlanması durumu elbette ki çok sınırlı bir süre içinde kalmalıdır. İşte bizi bu post-demokratik çıkmazdan ancak kendini demokratik bir şekilde tasdik etme cesareti gösterebilen birlik olmuş bir Avrupa'nın çıkabileceğini itiraf etmek gerekir."

Kissinger, ABD'nin virüse karşı öncü olmasını tavsiye ederken Habermas birleşmiş bir Avrupa'ya vurgu yapıyor. Ancak iki düşünürün söylemlerinin henüz vücut bulduğunu söylemek

için erken bir tarihteyiz. Berlin duvarının yıkılışı ve Lehman Brothers'ın iflası gibi koronavirüs de dünyayı değiştirebilecek olaylardan biri. Ancak koronavirüs her iki olaydan daha kötü sonuçları beraberinde getirebilir ve biz bugün sadece krizin boyutlarını hayal edebiliyoruz. Joseph S. Nye'nin salgın hakkındaki söylemlerinin boyutu da salgının eski düzende tecrübe edilmediği üzerine yoğunlaşıyor.

Noam Chomsky ise virüsü şöyle yorumluyor: Mevcut yaşanan kriz geçici olmakla birlikte sonrasında dünyayı iki büyük tehlike bekliyor. Bunlar nükleer savaş ve küresel ısınma. Yaşadığımız tehdit geçici ancak ardından gelecek problemleri görmezden gelirse işte bu bizim sonumuz olacaktır. Salgınla başa çıkabilmek için gerekenler arasında askeri seferberlik var. Fakat bunun arkasından otoriter devletler gelebilir veya insan ihtiyaçlarını gözetemeyen yönetimler dünyada hakim olabilirler. Liberal düzenin koronavirüs sebebiyle bir karmaşa ve rekabet halini aldığı iddia etmek güç değil. Ancak düzenin temellerinden olan iş birliğini mevcut yaşanan krizde görmek mümkün değil. Aksine Westphalia barış antlaşmasının temel bileşeni olan ulus devletler salgın ile kendi başlarına mücadele etmek zorunda kalıyor.

Henry Kissinger, virüs sürecine ilişkin, "Mevcut yaşanan küresel karmaşa daha önce yaşanmadı. Ekonomik olarak kıyasın zor olduğu bu durumu 2008 krizi ile de karşılaştırmak mümkün değil. Fakat küresel iş birliği imkanı sağlanır ise krizin süresi ve etkisi kısıtlanabilir" değerlendirmesinde bulunuyor. Robert D. Kaplan ise "Pandemi Batı dünyasının kırılma noktalarını ortaya çıkardı. Amerika ve Avrupa iş birliğini geliştirerek Doğu ile rekabete hazırlanmalı. Salgının sebep olduğu yaraları ancak Batı arasındaki iş birliği hızla sarabilir" diyor. Dolayısıyla söylem ve ifadeler iş birliğinin Batılı ülkeler arasında geliştirilmesi yönünde iken eylemlerin aynı amaca hizmet etmediğini söylemek mümkün.

Çin, Güney Kore ve Türkiye gibi yeni yükselen güçler ise birçok ülkeye yardım götürürken, Batılı liberal düzenin kurucuları kendi aralarında tıbbi malzemelere el koyma ile pandemiye cevap aramaktadır. Yaşanan olayları üç ay öncesinde tahmin etmek zor iken şimdi bütün dünya virüsün daha ne kadar ileri gidebileceğini tartışıyor. Koronavirüs sonrası küresel sistemin nasıl şekilleneceği konusunda fikir yürütmek zor olabilir ancak iş birliğinin eski dönemlere kıyasla pek revaçta olmayacağı söylenebilir.

Sonuç olarak ulus devletlerin güçleneceği, dış ticari korumacılığın gelişeceği, ulusal üretimin ve kendi kendine yeterliliğin önem kazanacağı gelecek yıllar yükselmekte olan aktörlere birçok fırsat sunuyor. Düzen ve karmaşa ise liberal düzenin düşünürleri tarafından söylendiği gibi Batı ile Doğu'nun rekabeti üzerinden gelişerek değişimi beraberinde getirecek potansiyele sahip.

- Dünya Siyasetinde Yerelleşme ve Milliyetçiliğin Yükselişi

<https://kriterdergi.com/dosya-guc-dengesi/dunya-siyasetinde-yerellesme-ve-milliyetciliklerin-yukselisi>

Koronavirüs salgını uzun vadeli etkileri itibari ile İkinci Dünya Savaşı sonrasında yaşanan küresel dalgalanmaların tümünden daha fazla etkiye sahip olması beklenmekte. Her bölgesel ve küresel ekonomik kriz dünya siyasetinde ve ekonomisinde dönüşümlere neden olmaktadır. Bu değişim ve dönüşümlerin iyi yönetildiği durumlarda normalleşme çabuk olmakta ancak yönetilemediği durumlarda ise kriz kalıcı olarak birçok alana sirayet edebilmektedir. Koronavirüs salgınına daha önceki krizlerden farklı kılan krizin kapsayıcılığı, çok boyutluluğu

ve derinliğidir. Krizin en azından dünya ekonomisinde ana merkezlerinde ciddi bir dönüşümü tetiklemesi kaçınılmazdır. Bu dönüşüm ise etkilerini birçok alanda gösterecektir.

Koronavirüs salgını sonrası dünyaya dair birçok kaos senaryosu çeşitli çevrelerde dolaşmaktadır. Bu senaryoları zihinsel bir egzersiz ve hazırlık açısından ele almak yerinde olacaktır, ancak asıl olan bu kaos senaryolarından karamsarlığa kapılmak yerine değişimin yönünü ön görmek ve bu doğrultuda süreci yönetmeye yönelik adımlar atabilmektir. Dünya ekonomileri ve siyaseti yakın dönemde bir zorunluluk olarak daha içe kapalı ve daha yerel hale gelecektir. Bu dönüşüm yerel siyasetten, sivil topluma, uluslararası örgütlerden, çok uluslu şirketlere kadar etkileri olacaktır. Yerelleşme ve içe kapanma dalgasının hayatın birçok alanına yayılması bu dönemin en önemli özelliklerinden biri olacaktır. İçe kapanma ile bağlantılı olarak daha milliyetçi bir siyasi söylem dünyanın birçok bölgesinde daha popüler hale gelse de bir yandan da dijitalleşmenin ivme kazandığı bir süreci yaşayacağız. Bu yönü ile önümüzdeki dönemin küreselleşme öncesi dönemle benzeşmeyeceğini, yani yerelleşme dalgasının geçici olacağını öngörmeliyiz. Bu dönem devletlerin daha fazla ön plana çıktığı ancak devlet kapasitelerinin ve işlevselliğinin daha belirgin hale geldiği bir dönem olacaktır. Devletler dahil diğer uluslararası aktörler arasındaki iş birlikleri ve eş güdüm ise bu dönemin sorunlarının daha hızlı aşılmasına yardımcı olacaktır.

Koronavirüs salgını ve salgının sonuçlarına dair çözümler üretmeyen mevcut uluslararası kurumların aşamalı olarak zayıfladığını görebiliriz. Kriz zamanlarında işlevsiz kalan aktörlere güven azalacaktır ve bu aktörlerden bazılarının ise kademeli olarak tasfiye olması mukadderdir. Bu durum mevcut kurumların yerini yeni kurumların almayacağı anlamına gelmez. Yeni durumun ihtiyaçlarına ve önceliklerine yönelik yeni kurumlar oluşturulabilir ve yeni iş birlikleri hayata geçirilebilir. Yeni kurumların ne şekilde işleyeceği ve bu kurumların işleyiş felsefelerinin belirlenmesinde ise bu kurumların oluşmasına önyak olan aktörler daha fazla söz sahibi olacaklardır. Yeni dönemin kuralları büyük ölçüde aktörler arasında yeniden müzakere edilecektir.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında oluşan uluslararası kurumlar daha çok ABD ve Avrupa öncülüğünde oluşturulup, küresel bir etkinlik ve geçerlilik alanı kazanmıştı. Batılı aktörler bu kurumlar üzerinden kendi küresel liderliklerini yaygın ve kalıcı hale getirmişlerdi. Bunu yaparken de diğer oyunculara da çeşitli avantajlar ve imkanlar sağladılar. Bu avantaj ve imkanlar ise diğer aktörler üzerindeki kontrollerin devamını sağladı. Bu kontrollere uymayan aktörler ise yine bu kurumlar aracılığı ile cezalandırıldılar. Dünya ekonomisinde ve dünya siyasetinde azalan etkinliğine paralel olarak Batı'nın bu kurumlardaki etkinliğinde azalmalar olacaktır.

Yeni dönemde uluslararası kurumların tamamen tasfiye olmasına değil, kapsamlı bir dönüşümden geçmesi veya mevcut kurumların yerini yeni kurumlara bırakması daha muhtemel bir senaryodur. Çin, Hindistan gibi yeni küresel iktisadi oyuncular bu kurumlara ön ayak olarak ve yeni kurumlarda etkinliklerini artırarak küresel siyasetteki etkinliklerini de artırmaya odaklanacaklardır. Benzer bir şekilde bölgesel aktörler de kendi siyasi gündemlerini çeşitli uluslararası kurumlar üzerinden yaygınlaştırmaya çalışacaklardır. Böylesi bir dönüşüm, uluslararası örgütlerin tamamen ortadan kalkmasına değil niteliksel olarak bir değişimden geçmelerine neden olacaktır. Daha önceki dönemde bu kurumların direksiyonunda olan Batılı aktörler, daha pasif bir role razı olacaklar mı yoksa kendi içlerine dönük bir yaklaşımı mı benimseyecekler bunu zaman gösterecektir. Uluslararası kurumlar var olmaya devam etse de bu kurumların işleyişinde niteliksel olarak önemli değişiklikler olacaktır. Yerel ve bölgesel

kodlar ve çıkarlar yeni oluşacak uluslararası kuruluşlarda ve iş birliklerinde daha fazla temsil edileceklerdir.

Hangi ideolojiye mensup olmasından bağımsız olarak kendi ülkesi içerisindeki ekonomik ve toplumsal sorunlara dair çözüm üretebilmiş olan partiler ve siyasi aktörler siyasi zeminlerini genişletirken bu işlevi yerine getirmeyen siyasi aktörler ise kademeli olarak siyaset sahnesinden silineceklerdir. Bu açıdan her ülkenin kendi yerelliği içinde çözüm üretebilen ideolojiler hakim hale gelebilir. Avrupa’da, Asya’da veya Afrika’da ülkeler arasında temel ideolojik çerçeveyi oluşturan değerler bu açıdan anlamını yitirecektir. Yeni dönemde kurumsal ve ideolojik birlikteliklerin yerini daha pragmatik aktörler ve birliktelikler alacaktır. Bu pragmatik aktörler kendi toplumsal zeminlerini dönüştürmelerinin yanı sıra bu zemindeki değişimden ve dalgalanmalardan da dinamik bir şekilde etkileneceklerdir. Bu çift yönlü ve dinamik etkileşimler ise siyasete daha fazla öngörülemezlik ve dalgalanmaların önünü açacaktır. Küresel ideolojilerin yerini daha yerel tonlarla bezenmiş pragmatik yaklaşımların alması muhtemeldir.

Hangi ideolojiye mensup olmasından bağımsız olarak kendi ülkesi içerisindeki ekonomik ve toplumsal sorunlara dair çözüm üretebilmiş olan partiler ve siyasi aktörler siyasi zeminlerini genişletirken bu işlevi yerine getirmeyen siyasi aktörler ise kademeli olarak siyaset sahnesinden silineceklerdir. Bu açıdan her ülkenin kendi yerelliği içinde çözüm üretebilen ideolojiler hakim hale gelebilir. Avrupa’da, Asya’da veya Afrika’da ülkeler arasında temel ideolojik çerçeveyi oluşturan değerler bu açıdan anlamını yitirecektir. Yeni dönemde kurumsal ve ideolojik birlikteliklerin yerini daha pragmatik aktörler ve birliktelikler alacaktır. Bu pragmatik aktörler kendi toplumsal zeminlerini dönüştürmelerinin yanı sıra bu zemindeki değişimden ve dalgalanmalardan da dinamik bir şekilde etkileneceklerdir. Bu çift yönlü ve dinamik etkileşimler ise siyasete daha fazla öngörülemezlik ve dalgalanmaların önünü açacaktır. Küresel ideolojilerin yerini daha yerel tonlarla bezenmiş pragmatik yaklaşımların alması muhtemeldir.

-Virüse Karşı Birliksiz Avrupa

Başta İtalya olmak üzere İspanya, Fransa ve Almanya Avrupa’da en çok can kaybının yaşandığı ülkeler oldu. Ölüm oranlarındaki hızlı artış bu ülkelerdeki sağlık sisteminin zayıflamasına hatta İtalya ve İspanya özelinde çöküşüne sebebiyet verdi. Kriz devam ederken Macaristan Başbakanı Viktor Orban’ın, koronavirüs tedbirleri çerçevesinde kararnameler ile sınırsız süre ile ülkeyi yönetme yetkisini elde etmesi ve Polonya’nın her şeye rağmen 10 Mayıs’ta seçime gitme kararı alması, bu iki ülkenin salgın öncesindeki siyasi süreçlerini devam ettirdiklerini gösterdi. AB’nin bu ülkelere yönelik tepkisizliği ve olağanüstü koşulların da etkisiyle AB Antlaşması’nın hakları askıya alan 7. maddesini işletmemesi ise AB’nin normatif gücünün giderek azaldığı ve bu krizden daha da zayıflayarak çıkacağı yorumlarını gündeme taşıdı. Bu durum tüm Avrupa genelinde ekonomik ve toplumsal sorunları da beraberinde getirdi. Ancak AB, Dünya Sağlık Örgütü tarafından “pandemi” olarak ilan edilen bu durum karşısında ismine yakışır (Avrupa Birliği) bir “birlik ve dayanışma” örneği sergileyemedi.

Krizle karşı ilk tedbiri İtalya’da ilk ölümün ortaya çıkmasından ancak 21 gün sonra alabilen Komisyon’un 17 Mart’ta aldığı kararla 30 gün süreyle Birliğe seyahat yasağı getirildi ve görevliler dışında AB’ye giriş çıkış yasaklandı. Ayrıca ilaç, gıda ve tıbbi teçhizata AB

vatandaşlarının kolayca ulaşabilmeleri için gerekli tedbirlerin alınması, bilimsel araştırmaların desteklenmesi, bütçe disiplini sağlanması ve sıkı para politikası uygulanması kararları da alındı.

Bu kararları takiben 8 Nisan'da AB Komisyonu, Salgın Stratejisi yayınlayarak Birliğin ortakları ve komşularına yardımda bulunması kararı aldı. 9 Nisan'da yapılan Eurogroup toplantısının ardından koronavirüsün ekonomik etkilerini hafifletmek üzere 540 milyar avroluk destek paketini hayata geçirme önerisinin Konsey'e iletilmesi ve bu önerinin 23 Nisan'da gerçekleşen zirvede 1 Haziran'dan itibaren uygulamasına karar verilmesi de alınan diğer tedbirler arasındadır. Aynı zirvede AB üyeleri için Marshall yardımlarına benzer bir yeniden yapılandırma programı ve fonu oluşturulması için planlama yapılması ile koronavirüsle mücadele için alınan sınırlayıcı tedbirlerin gevşetilmesi için bir yol haritası hazırlanmasına da karar verildi.

Ölüm oranları salgının merkezi olan Çin'i dahi geçen İtalya, kurucu üyesi olduğu AB'den beklediği desteği görememiştir. Özellikle sağlık malzemeleri konusundaki ihtiyacına AB'den yanıt gelmezken Çin'den İtalya'ya ulaşan yardım, ülkenin AB'yi ciddi anlamda eleştirmesine neden olmuştur. İtalyan lider Salvini, kendilerine ihtiyaç duyduklarında destek vermeyen AB'den çıkma çağrısını salgın sonrası dönem için sert bir dille ortaya koymuştur. Bu süreçte AB'nin, İtalya'nın da İngiltere gibi AB'den çıkma sürecine girmesi senaryosu ile karşı karşıya kalması kuvvetle muhtemeldir. İtalya, mülteci krizinde de AB tarafından yalnız bırakılmış ve denizlerde boğulan mültecilere karşı pek çok operasyonu tek başına yapmak zorunda kalmıştır.

Avrupa Birliği'ni birlik yapan en önemli unsurların başında gelen serbest dolaşım da kuşkusuz bu krizden çok fazla etkilenmiştir. Özellikle zorunluluktan da olsa sınırların kapatılmış olması, AB ve avro karşıtı, milliyetçi ve popülist siyaset takip edilmesinden yana olan partilerin iktidar alanlarının genişlemesi beklentisinin oluşmasına neden olmuştur. AB bu salgında bir dayanışma gösteremeyerek 2000'lerin başından beri yaşanan tüm krizlerden güçlenerek çıkan bu partilerin ekmeğine yağ sürmüştür. Bu durum Birlik siyasetinin gelecek günlerinin çok aydınlık olmayacağını göstermektedir.

-Af Örgütü'nden Şam ve Moskova'ya "savaş suçu" ithamı

<https://www.dw.com/tr/af-%C3%B6rg%C3%BCt%C3%BCnden-%C5%9Fam-ve-moskovaya-sava%C5%9F-su%C3%A7u-itham%C4%B1/a-53388208>

Uluslararası Af Örgütü, Suriye'nin kuzeybatısındaki sivillere yönelik saldırıları ele aldığı raporda, Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad ile müttefiki Rusya'yı Suriye'de savaş suçu işlemekle suçladı.

Af Örgütü'nün "Bizim için hiçbir yer güvenli değil: Yasadışı saldırılar ve kitlesel yerinden etmeler" başlıklı rapor Pazartesi günü açıklandı. Raporda, Suriye'nin kuzeybatısındaki sivillere yönelik saldırılarla "İnsani uluslararası hukukun ciddi bir şekilde ihlal edildiği", savaş suçu ve insanlığa karşı suç işlendiği belirtildi. Mayıs 2019 ile Şubat 2020 arasındaki saldırıların ele alındığı raporda, Suriye ordusu ve Rus güçleri tarafından sivillere yönelik en az 18 saldırı düzenlendiği kaydedildi.

Rapor, aralarında doktor, öğretmen, yerinden edilenler ve yardım örgütleri çalışanlarının bulunduğu 74 görgü tanığı ile yapılan mülakatlara dayanıyor. Raporda, görgü tanıklarının

ifadeleri, video, fotoğraf ve uydu görüntüleri ile Suriye ve Rus birlikleri arasındaki iletişimin dinlenmesinden elde edilen verilerle destekleniyor.

Af Örgütü, raporda Suriye ordusu ile müttefiki Rusya'yı bilerek, sivillere saldırı düzenlemekle suçladı. Okullara yönelik saldırılarda devletlerarası hukuk açısından yasak olan misket bombaları kullanıldığını belirten Af Örgütü, bunu "savaş suçu" olarak nitelendirdi.

Uluslararası Af Örgütü Almanya Temsilciliği'nden Suriye uzmanı Vanessa Ullrich, bu raporla "Rus ordusunun doğrudan bir hastaneye hava saldırısı düzenlediğine" ilişkin ilk kez kanıtlar bulunduğunu ifade etti.

Af Örgütü, bu yılın Ocak ve Şubat aylarında okul ve sivillerin yaşadığı binalara düzenlenen saldırılarda varil bombası ve yerden ateşlenen misket bombasının kullanıldığına dair kanıtlar bulunduğunu belirtiyor. Raporda ayrıca, saldırılarda Rusya'da üretilen ve Suriye ordusuna satılan 220 milimetre kalibreli 9M27K roketatar sisteminin kullandığı bilgisi yer aldı. Rapora göre, bu roketatar sistemleri uluslararası hukuka aykırı olan misket bombası içeriyor.

Raporda sözü edilen 18 saldırının çoğunun Ocak ve Şubat aylarında İdlib, Batı Halep ve Hama'da düzenlendiği belirtiliyor.

Birleşmiş Milletler verilerine göre, Suriye'nin kuzeybatısında Aralık ile Mart ayları arasında yaklaşık 1 milyon kişi evlerini terk etmek zorunda kaldı. Uluslararası Af Örgütü ise bunların yüzde 80'inin kadın ve çocuk olduğunu belirtiyor.

Kovid-19 tarımın önemini ortaya koydu

Yeni tip koronavirüs (Kovid-19) ile yürürlüğe giren çeşitli tedbirler gıda güvenliği ile tarımın stratejik önemine dikkati çekti

GIDA İHRACATINA SINIRLAMALAR

Bazı ülkeler tarımsal ürün ve gıda ihracatına çeşitli sınırlamalar getirmeye başladı

LOJİSTİK SORUNLAR

Seyahat yasakları ve sınırlardan geçiş engellemeleri gibi tedbirler gıda ve tarımsal ürünlerde tedarik zincirinin kesintiye uğraması riskini de ortaya koydu

TEDBİRLERİN TARIM İŞÇİLERİNE ETKİSİ

- Fransa, Almaya, İtalya, Hollanda gibi Avrupa ülkelerinde çiftlikler salgın tedbiri olarak sınırların kapatılmasından ötürü mevsimlik tarım işçisi bulamadı
- Bu ülkeler normalde Doğu Avrupa ülkelerinden telafi ettikleri tarımsal iş gücüne erişimde sıkıntı yaşadı
- Almanya, Kovid-19'a yönelik uyguladığı pek çok tedbiri hiçe sayarak Romanya'dan binlerce tarım işçisini ülkesine getirtti
- ABD'nin tarımsal üretimde önemli rol oynayan Meksikalı mevsimlik tarım işçilerinin çiftliklere erişememesi nedeniyle ülkede pek çok ürün tarlada kaldı

GELECEK BEKLENTİSİ

- Pek çok ülkenin gıda alanında kıtlık yaşamamak için tarımda korumacı bir yaklaşım sergilemesi öngörülmüyor
- Ülkelerin gıdada kendilerine yeterli olmak için tarımsal desteklemeleri artırması ayrıca yerli tarımı canlandırması da kaçınılmaz bir sonuç olarak ortaya çıkıyor

18.05.2020

ANADOLU AJANSI
KCC

Anadolu Ajansından Yararlanılmıştır.

Kırım Tatar sürgününün 76. yılı

Sovyetler Birliği lideri Josef Stalin'in kararıyla Kırım Tatarlarının 76 yıl önce 18 Mayıs'ta vatanlarından gece yarısı toplanarak tren vagonlarında Orta Asya'ya sürgün edilmesiyle yaşanan acılar hala yüreklerde hissediliyor

1774

Kırım Hanlığı, Küçük Kaynarca Antlaşması ile Osmanlı Devleti'nden ayrıldı

1783

Rusya, Kırım'ı işgal etti. Kırım Tatarları, Osmanlı Devleti'nde farklı bölgelere göç etmek zorunda kaldı

1939-1944

Kırım Yarımadası, İkinci Dünya Savaşı döneminde bir süre Nazi Almanyası'nın kontrolünde kaldı

Kızıl Ordu'nun Kırım'ı geri almasının ardından Kırım Tatarları baskı görmeye başladı

Kırım Tatarları'nın aleyhinde hazırlanan raporlar Sovyet yönetimine iletildi ve Kırım Tatarları'nın yurtlarından tamamen sürülmesi talep edildi

Stalin'in gizli kararnamesi ile Kırım Tatarları'nın Orta Asya'ya sürgün edilmesi kararı alındı

1944

18 Mayıs'ta 250 bine yakın Kırım Tatarı, 3 gün içinde hayvanların taşındığı vagonlarla Orta Asya'ya sürgün edildi. Sürgüne maruz kalanların bir kısmı kötü ve ağır şartlardan yolda, bir kısmı da sürgün edildikleri bölgelerde hayatını kaybetti

1954

Kırım, Stalin'in ölümünden sonra Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ne hediye edildi

1965

Kırım'dan sürgün edilen Kırım Tatarları öz vatanlarına dönüş çalışmalarına başladı

1991

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Kırım Tatarları'nın vatani, Ukrayna'ya bağlı Kırım Özerk Cumhuriyeti olarak ilan edildi

2014

Rusya, Kiev'de baş gösteren meydan olaylarıyla birlikte Kırım'ı yasa dışı ilhak etti

İstatistiklerle Gençlik

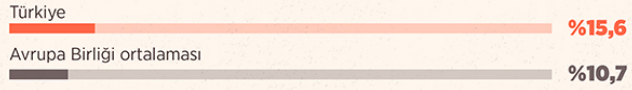
Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) "İstatistiklerle Gençlik 2019" araştırmasına göre, Türkiye nüfusunun yüzde 15,6'sını 15-24 yaş grubundaki genç nüfus oluşturdu

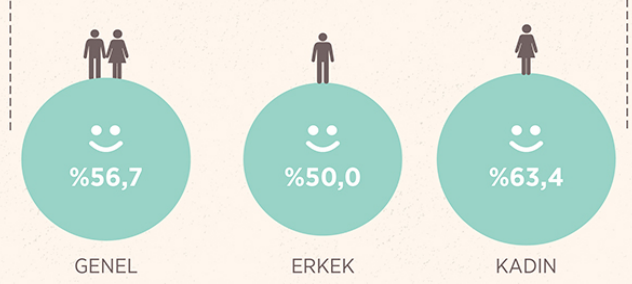
Genç nüfusun

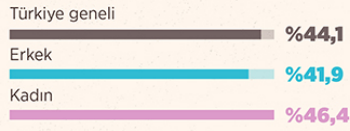
GENÇ NÜFUS ORANI

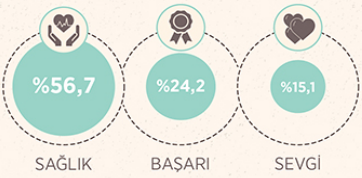
GENÇLERDE MUTLULUK ORANI

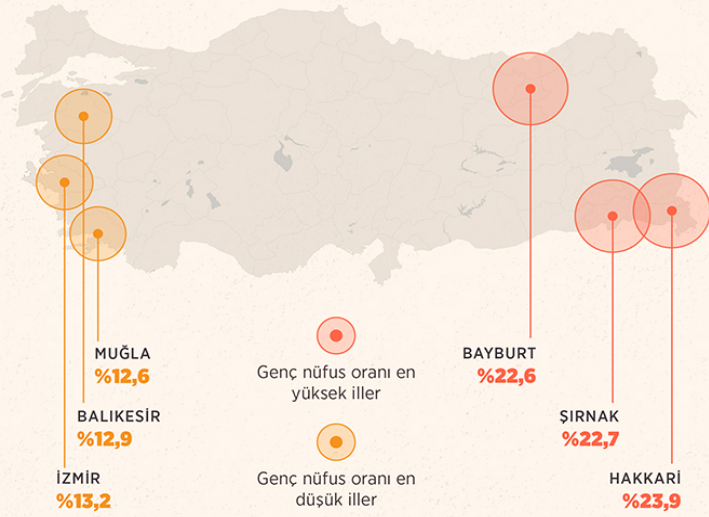
YÜKSEKÖĞRETİMDE NET OKULLAŞMA ORANI

GENÇLERDE MUTLULUK KAYNAĞI

İnternet kullanan gençlerin oranı **%92,4**

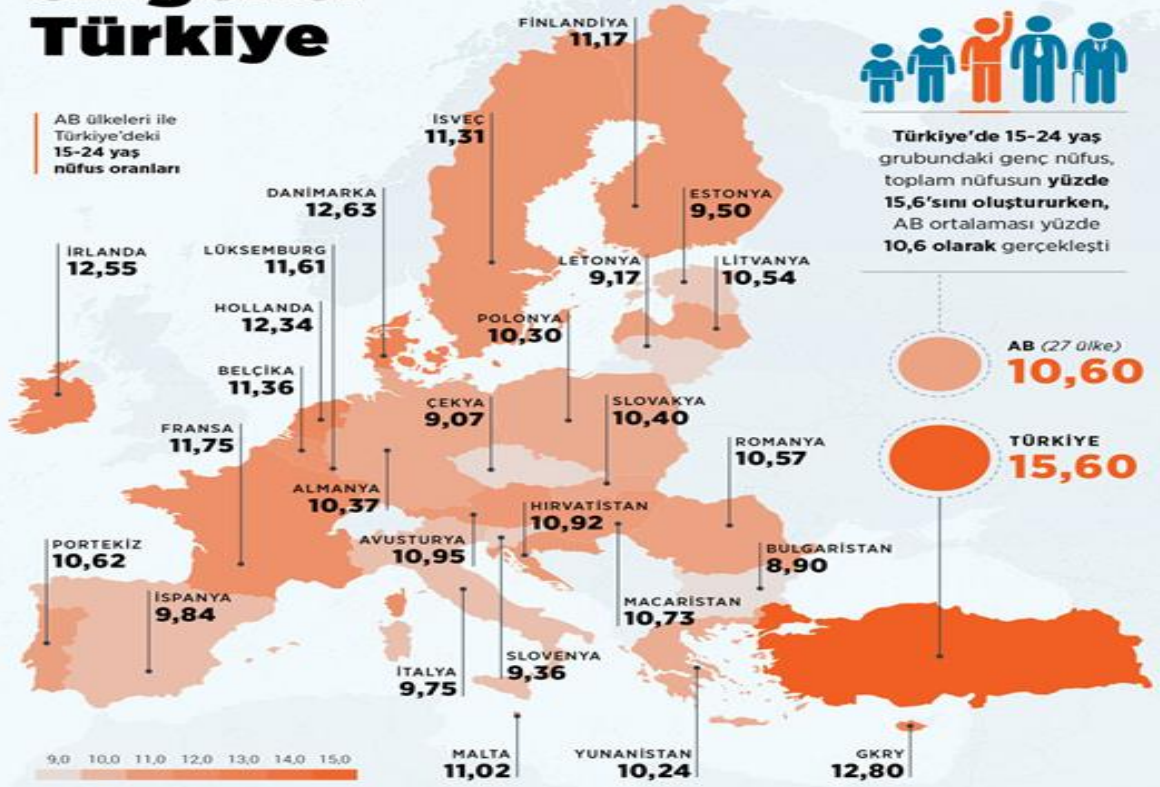

Avrupa'nın en genci Türkiye

Türkiye 13 milyona ulaşan genç nüfusuyla Belçika'dan Yunanistan'a, İsveç'ten Macaristan'a AB üyesi 20 ülkenin nüfusunu geride bıraktı

Türkiye'de 15-24 yaş grubundaki genç nüfus, toplam nüfusun yüzde 15,6'sını oluştururken, AB ortalaması yüzde 10,6 olarak gerçekleşti

AB (27 Ülke) 10,60

TÜRKİYE 15,60

	TOPLAM NÜFUS	GENÇ NÜFUS	GENÇ NÜFUS ORANI (%)	%
● Türkiye	83 154 997	12 955 672	15,6	
● GKRY	875 899	112 151	12,8	
● Danimarka	5 806 081	733 405	12,63	
● İrlanda	4 904 240	615 519	12,55	
● Hollanda	17 282 163	2 131 944	12,34	
● Fransa	67 012 883	7 872 388	11,75	
● Lüksemburg	613 894	071 244	11,61	
● Belçika	11 455 519	1 301 822	11,36	
● İsveç	10 230 185	1 157 106	11,31	
● Finlandiya	5 517 919	616 543	11,17	
● Malta	493 559	054 377	11,02	
● Avusturya	8 858 775	969 767	10,95	
● Hırvatistan	4 076 246	445 024	10,92	
● Macaristan	9 772 756	1 048 857	10,73	
● Portekiz	10 276 617	1 091 449	10,62	
● AB 27 Ülkeli	446 824 564	47 350 474	10,6	
● Romanya	19 414 458	2 052 540	10,57	
● Litvanya	2 794 184	294 428	10,54	
● Slovakya	5 450 421	567 014	10,4	
● Almanya	83 019 213	8 610 749	10,37	
● Polonya	37 972 812	3 912 402	10,3	
● Yunanistan	10 724 599	1 098 459	10,24	
● İspanya	46 937 060	4 620 483	9,84	
● İtalya	60 359 546	5 887 386	9,75	
● Estonya	1 324 820	125 919	9,5	
● Slovenya	2 080 908	194 795	9,36	
● Letonya	1 919 968	176 004	9,17	
● Çekya	10 649 800	965 408	9,07	
● Bulgaristan	7 000 039	623 291	8,9	

18.05.2020 Kaynak: Eurostat, TÜİK

Anadolu Ajansından Yararlanılmıştır.

Küresel ısınma Kovid-19'un olumlu etkisine rağmen dünyayı tehdit ediyor

Yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgınının kısa vadeli olumlu etkisine rağmen küresel ısınma ve iklim değişikliği ekosistemi tehdit ederken, Çin açık arayla dünyada en fazla karbondioksit salımı yapan ülke olmaya devam ediyor

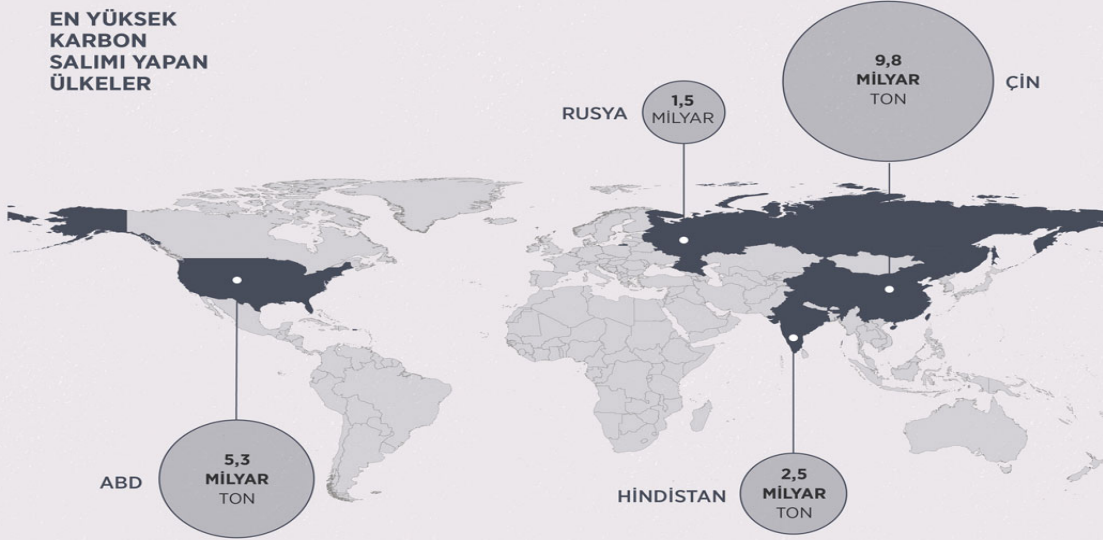
PARİS ANLAŞMASI HEDEFİ

2015'te kabul edilen **anlaşmaya göre**, fosil yakıtları aşamalı olarak azaltılarak, sıcaklık artışının **100 yıllık süreçte 1,5 ila 2 derece sınırlandırılması** hedefleniyor

Ancak ABD Başkanı Trump, 2017'de **ABD'nin anlaşmadan çekildiğini** açıkladı

Karbondioksit salımı hedeflenen ölçüde **düşürülmezse** 2100 yılına kadar küresel **sıcaklık 4 derece** artabilecek

EN YÜKSEK KARBON SALIMI YAPAN ÜLKELER

KÜRESEL KARBON SALIMINDA SEKTÖRLERİN PAYI

14.05.2020

Anadolu Ajansından Yararlanılmıştır.

Kitap Tavsiyesi

Zülfü Livaneli, zengin bir insan panoramasıyla İstanbul'un derinliklerine inerken şehrin büyüğü, ama bir o kadar da acımasız atmosferiyle buluşturduğu okuru sıra dışı yolculuğa çıkarıyor.

2014 yılı Aralık ayının son günleri. Yedi yıldızlı Konstantiniyye Oteli'nin açılış günü ve erken bir yılbaşı kutlaması. İstanbul'un seçkin, kalburüstü simaları, Sultanahmet'teki eski Bizans sarayının kalıntıları üzerine yapılan otelde bir araya geliyor. Aralarında kimler yok ki? Politikacılar, belediye başkanları, Amerikan büyükelçisi, Fener Rum patriği, ünlü gazeteciler, gazete patronları, televizyon "yıldızlar"ı, eski ve yeni zenginler, büyük işadamları.

İstanbul'un yüzlerce yıldır yeraltında yatan ölüleri de davete çağrılmadıkları halde arzı endam etmekte sakınca görmeyip bu cümbüşe dahil oluyorlar. Ve elbette, bir otelin olmazsa olmaz çalışanları, garsonları, komileri, güvenlik görevlileri.

Velhasıl Konstantiniyye Oteli, aslında binlerce yıllık koskoca bir şehir olarak çıkıyor karşımıza. Değişen, dönüşen, ama barındırdığı şiddet nedense aynı kalan bir şehir.